JAARVERSLAG 2022

LTO

LTO Inhoud

Voorwoord 3
Tijdlijn 4
Gezonde planten 5
Gezonde dieren 6
Natuur, klimaat en energie 7
Bodem en water 8
Platteland en omgeving 9
Ondernemerschap en onderwijs 10
Internationaal 11
Akkerbouw en vollegrondsgroente 12
Bomen, vaste planten en zomerbloemen 13
Kalverhouderij 14
Konijnenhouderij 15
Melkgeitenhouderij 16
Melkveehouderij 17
Multifunctionele Landbouw 18
Paardenhouderij 19
Paddenstoelenteelt 20
Pluimveehouderij 21
Schapenhouderij 22
Vleesveehouderij 23
Vrouw en bedrijf 24
Verschillende sectoren 25
Colofon 26

LTO Voorwoord

We kijken terug op een roerig jaar. Een jaar dat soms ronduit heftig was, vaak hectisch en altijd dynamisch. Een jaar met grote uitdagingen voor de Nederlandse land- en tuinbouw. Het voorbije jaar toonde bij uitstek het belang aan van onze gezamenlijke inzet, kennis en bestuurlijke en organisatorische kunde. Door die bundeling van krachten konden we ons in de media en in de beeldvorming stevig positioneren. En door die bundeling kunnen we impact organiseren; in Brussel en Den Haag, op de provinciehuizen, in de media en in het maatschappelijk debat. 2022 heeft nóg meer dan eerdere jaren getoond dat LTO voor koepelkracht gaat. Wij zijn er niet alleen voor de grotere sectoren of voor een bepaalde regio, maar voor 18 vakgroepen en sectoren, 3 regionale LTO's en een zestal bestuurlijke portefeuilles. Van konijnen- tot melkveehouderij, van biologisch tot gangbaar, van intensief tot extensief.

Sjaak van der Tak
Voorzitter LTO Nederland

Hans Van den Heuvel
Algemeen directeur LTO Nederland

2022 was een jaar waarin veel werd gevraagd van de veerkracht van boeren en tuinders. Er speelden grote en kleine issues, van heftig tot minder heftig. De oorlog in Oekraïne had enorme impact. Natuurlijk eerst en vooral voor de inwoners van het land. Maar breder ook voor Europa en de rest van de wereld, voelbaar tot in ons eigen land, met ongekende prijsstijgingen voor onder andere energie. Het laat zien hoe kwetsbaar onze Europese voedselvoorziening is. Er waren handelsbarrières, de impact van de voortdurende stikstofdiscussies, het essentiële advies van Johan Remkes, de afbouw van derogatie, herziening van het GLB, droogte en wateroverlast, de impact van de wolf en het grote aantal uitbraken van vogelgriep. Om al deze en vele andere uitdagingen goed te kunnen adresseren, werkten we ook het afgelopen jaar weer veel samen. Natuurlijk binnen LTO en met andere boerenorganisaties, maar ook met overheden (van lokaal tot Europees), ngo's en ketenpartijen. Dat was niet altijd eenvoudig, soms maakten we een harde vuist, maar altijd hielden we het doel voor ogen: het gaat om het resultaat. Het moet er uiteindelijk voor u als lid beter van worden.

We zijn een vereniging en vinden transparantie cruciaal. Wat doen we voor de door u betaalde contributie? Dat verantwoorden we graag in dit jaarverslag. Soms zijn zaken heel concreet en direct meetbaar, soms zijn het kleine stapjes die uiteindelijk het grote verschil kunnen maken.

En we werken niet alleen vóór u, maar gelukkig ook mét u. Er werden tal van bijeenkomsten vanuit vakgroepen en thema's georganiseerd. En we maakten succesvol en met plezier gebruik van webinars. Zelf hebben wij in 2022 ook veel ledenavonden bezocht en individuele gesprekken met leden mogen voeren. Te vaak zagen we daar de door Remkes zo treffend geformuleerde 'wanhoop in de ogen van redelijke mensen'. Dat motiveert ons nog meer om ons werk vol overgave te doen; werk dat soms best intensief en veelomvattend is.

In 2023 verkennen we of een Landbouwakkoord mogelijk is dat boeren en tuinders écht verder helpt. Duidelijkheid, ruimte voor ondernemerschap en een beter verdienvermogen voor boeren en tuinders zijn daarbij ons belangrijkste kompas. Er zijn waterschaps- en Provinciale Statenverkiezingen. En we bewaken de belofte van de minister van LNV dat dit het jaar van de oplossingen gaat worden. Dat wordt hoog tijd.

Wij zullen ons ook in 2023 weer inzetten voor onze mooie sector. Dat doen we volgens de in 2022 aangenomen Toekomstvisie 2030 "Lekker Eten, Mooi Groen en Sterk Ondernemerschap".

LTO Tijdlijn

JANUARI
- Nieuwe kabinet van start, LTO publiceert analyse van regeerakkoord
- Adressen PAS-melders worden toch openbaargemaakt, oordeelt Raad van State
- Uitbraken vogelgriep door hele land

FEBRUARI
- Groot personeelstekort brengt oogstseizoen in gevaar
- Invasie Oekraïne door Rusland, ook boeren en tuinders maken zich zorgen

MAART
- Nieuwe wet belangrijke stap naar nieuw pensioenstelsel

APRIL
- Cijfers tonen aan: flink minder stalbranden

MEI
- Hoge brandstofprijzen raken gehele keten en consument
- Stikstofprotest: 30 mei koe uit de wei
- LTO presenteert haar Toekomstvisie 2030 in concept

JUNI
- Stikstofdoelen van kabinet betekenen een kaalslag van het platteland
- Europese wetgeving voor gewasbescherming grijpt hard in op bedrijfsvoering en mist kans verduurzaming

JULI
- Gehele maand vele protestacties tegen het stikstofbeleid door boeren in het hele land

AUGUSTUS
- Eerste gesprekken met de heer Remkes en kabinet over stikstofbeleid

SEPTEMBER
- Aanvalsplan landschap gepresenteerd
- Ergste periode droogte voorbij na een van de droogste en warmste zomers
- Derogatie-beschikking bekend: klappen voor de hele sector

OKTOBER
- Sector roept overheid op 2023 een overgangsjaar te maken voor 7e APN en GLB
- Remkes presenteert rapport over stikstofbeleid, LTO-leden geven krappe voldoende na consultatie
- Veel aandacht voor agrarische kinderopvang in de media

NOVEMBER
- Consultatie gewaslijsten voor 7e Actieprogramma legt beperkingen kalenderlandbouw bloot
- Geborgde zetels blijven behouden voor landbouw

DECEMBER
- Nederlands plan voor nieuwe GLB goedgekeurd in Brussel
- LTO begint aan eerste gesprekken over een mogelijk Landbouwakkoord

LTO Gezonde planten

Samen met partners stelden we een programma op voor het Praktijkprogramma Plantgezondheid. Met 13 sectorale en regionale pilots en meerdere thema's geven we zo, met Cosun, Glastuinbouw Nederland, KAVB, SPB, NFO, LTO Noord, ZLTO en LLTB, invulling aan het Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie Gewasbescherming 2030.

In juni 2022 publiceerde de Europese Commissie (EC) de concepttekst van de Sustainable Use Regulation (SUR). Hiermee wil de commissie invulling geven aan de de Boer-tot-bord-strategie en vermindering van het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen. We hebben in 2018 ingezet op een omslag naar weerbare teeltsystemen, waardoor de doelen van de EC aansluiten op die van ons. Maar waar de EC inzet op specifieke maatregelen, stuurt LTO liever op doelen.

Het Fonds Kleine Toepassingen blijkt in een behoefte te voorzien. De druk op een effectief maatregelen- en middelenpakket voor kleine teelten neemt de komende jaren verder toe. Het behoud van deze teelten is voor Nederland van groot belang. Het bestuur van het fonds heeft, op initiatief van ons, ingestemd om een impuls te geven aan het toelaten van laag-risicoproducten voor kleine teelten of kleine toepassingen én het toelaten van basisstoffen voor de verschillende teelten. In 2022 startten beide projecten.

Klik hier voor de speerpunten.

Hoogtepunten:

- Samen met partners Praktijkprogramma Plantgezondheid opgesteld.
- Fonds Kleine Toepassingen voorziet in behoefte.

Punten van zorg:

- De doelen van de EC komen overeen met de onze, maar de aanpak verschilt.

Ron Mulders, portefeuillehouder Gezonde planten:
'Het streven naar een gezond rendement lijkt haaks te staan op het streven naar een gezonde omgeving. Als LTO Nederland moeten we ervoor zorgen dat beide doelstellingen niet tegenover elkaar maar naast elkaar komen te staan.'

Schoonmaakactie parkeerplaats ter preventie van Afrikaanse varkenspest.

Jeannette van de Ven, portefeuillehouder Gezonde dieren:
'2022 was een onrustig jaar, waarin met name de pluimveehouderij het zwaar te verduren kreeg. Door goede preventie behoren grootschalige dierziekte-uitbraken tot het verleden. Maar door klimaatverandering, vernatting van natuurgebieden en toename van wild, ontstaat een risico op insleep van dierziekten. Dat baart ons zorgen. Wildpopulaties worden nauwelijks beheerd en zijn onvoldoende vroegtijdig te monitoren. Ik wil de dierlijke sectoren complimenteren met de samenwerking aan preventie van dierziekten en zoönosen en de verbetering van dierenwelzijn.'

LTO Gezonde dieren

Qua dierziekten was 2022 een erg onrustig jaar met veel uitbraken van vogelgriep en dreiging van Afrikaanse varkenspest. We blijven samenwerken met de vakgroep Pluimveehouderij en werken nauw samen met de regio's en ketenpartijen in de intensivering van wilde zwijnenbeheer, aanpak van vervuilde parkeerplaatsen en bewustwording en training met een crisisoefening.

Europa startte met aanpassingen van de welzijnswetgeving. Wij zetten ons hierbij actief in op transport, jonge dieren, ingrepen en toedienen middelen, integriteit dieren en natuurlijk gedrag.

Ook nationaal zetten we ons in op dierenwelzijn, met name transportwaardigheid. In een moeizame samenwerking met de NVWA proberen we te komen tot protocollen die het welzijn centraal stellen en niet de invulling van normen.

We evalueerden de hitteperiode 2022 en zien dat we daar goede stappen zetten. In het najaar startte het traject Convenant Dierwaardige Veehouderij waarin we met alle sectoren samen randvoorwaardes zetten.

Bij het Nationaal Actieplan Zoönose hebben we met meerdere sectoren ingestoken op wat er op ons afkomt qua natuurontwikkeling, klimaatverandering en uitbreiding van hobbymatig houden van landbouwhuisdieren. Daarnaast blijven we inzetten op goede monitoring en regels voor hobbyhouders. Een belangrijk onderwerp is de bedrijfstransmissie zoönose en vertaling naar het Nationaal Programma Landelijk Gebied.

De sectoren werkten afgelopen jaren hard aan een goed monitoringsysteem, goede early warning en preventie.

Klik hier voor de speerpunten.

Hoogtepunten:

- Geen constatering van hittestress bij landbouwhuisdieren door inzet van de sector.
- Subsidie voor project Zorg Jonge Dieren om de mogelijkheden te onderzoeken voor benchmark in de melkveehouderij, geitenhouderij en varkenshouderij.
- Gezamenlijke aanpak als dierlijke sectoren richting invulling Nationaal Actieplan Zoönose.
- Gezamenlijke aanpak als dierlijke sectoren voor randvoorwaardes van Convenant Dierwaardige Veehouderij.

Punten van zorg:

- Samenwerking met NVWA op het dossier transportwaardigheid. Als sectoren worden we geconfronteerd met open normen die niet stroken met het dierenwelzijn. Dit zal een negatief effect hebben op andere dossiers op het primaire bedrijf.

LTO Natuur, klimaat en energie

De land- en tuinbouw wil en kan een bijdrage leveren aan het terugdringen van CO_2-emissies. De land- en tuinbouw is daar zelfs een onmisbare schakel voor. Dat is de essentie van ons Position Paper Klimaat dat we het afgelopen jaar hebben vastgesteld. We lobbyden op het Klimaatdossier bij de ministeries van LNV en EZK en namen deel aan de (nieuwe) Klimaattafel.

We vroegen in Den Haag en Brussel aandacht voor de gas- en energieprijzen. Deze schoten, vanwege de Oekraïne-crisis, door het dak. Nadat er eerst een teleurstellende regeling Tegemoetkoming Energiekosten energie-intensief mkb (TEK) kwam, hebben we succesvol gelobbyd om deze aan te passen. De toetredingsdrempel is fors verlaagd en de maximale vergoeding is fors verhoogd.

Klik hier voor de speerpunten.

Hoogtepunten:

- Meer aandacht op Europees, nationaal en regionaal niveau om de komst van de wolf op een verantwoorde wijze te monitoren en beheren.

Dieptepunten

- De Europese Commissie presenteerde met haar Natuurherstelwet vergaande plannen voor verbeteren van de natuurkwaliteit die de economische sectoren en de leefbaarheid van het platteland nog verder onder druk zetten.
- De energieopwekking bij land- en tuinbouwbedrijven wordt nog steeds onvoldoende beschouwd als een prestatie van de agrarische sector.

Edwin Michiels, portefeuillehouder Natuur, klimaat en energie:
'De nieuwe regering deelde het voornemen om in 2050 binnen de landsgrenzen klimaatneutraal te willen zijn. We moeten echt af van het idee dat emissies naar nul kunnen, of we dreigen tegen een crisis aan te lopen door onhaalbare klimaatdoelen. Productie van voedsel en andere groene producten, zoals sierteelt, blijft onlosmakelijk verbonden met broeikasgasemissies door natuurlijke processen. Bovendien kan de land- en tuinbouw een belangrijke rol spelen bij de productie van biogrondstoffen. Daar ligt een grote kans voor ons.'

LTO Bodem en water

We wilden verplichtingen in de Europese Bodemstrategie voorkomen. Het resultaat is dat het ministerie van IenW ziet dat duurzaam bodembeheer effectiever kan met stimulerend beleid. Het ministerie zegt ook dat er aanzienlijke verschillen bestaan tussen lidstaten en regio's.

Onze doelstelling voor 2022 was het behoud van de geborgde zetels in de huidige vorm. Dat is deels gelukt. De Tweede Kamer nam een initiatiefwetsvoorstel aan dat het aantal geborgde zetels terugbrengt van zeven tot negen naar vier per waterschap; twee voor boeren en twee voor natuur. In het oorspronkelijke initiatiefwetsvoorstel werd voorgesteld alle geborgde zetels te schrappen.

De doelstelling voor 2022 was een 'go' voor de maatwerkaanpak per 1 januari 2023 als gelijkwaardig alternatief voor de aanscherpingen uit het 7e actieprogramma Nitraatrichtlijn. We werkten met het ministerie aan een projectvoorstel. Dat zien ze nu als serieus middel voor doelsturing. Doordat de uitwerking van het plan lang duurt, is de invoering van een aantal maatregelen, mede door onze lobby, uitgesteld. Dit geeft ruimte voor betere uitwerking.

Ons doel was om per 1 januari 2023 een ontheffing voor de toepassing van Renure te hebben. Na lang aandringen presenteerde de Europese Commissie een notitie. Kunstmestvervangers of Renure worden pas bediscussieerd in het Nutriënten Management Actieplan van begin 2023.

Verder lobbyden we succesvol voor verlenging van bestaande pilots en is de Subsidieregeling hoogwaardige mestverwerking opengesteld.

We wilden eind 2022 helderheid hebben over het toekomstig mestbeleid. Dit moet praktisch en uitvoerbaar zijn met draagvlak vanuit de verschillende sectoren. LTO drukte verscheidende malen op duidelijkheid en een praktische invulling van grondgebondenheid.

Klik hier voor de speerpunten.

Hoogtepunten:

- De samenwerking in het consortium (naast LTO NAJK, NAV, POV, Cumela, BO Akkerbouw, NZO en Rabobank) met maximale invloed bij de uitwerking van het 7e APN. We kijken ook tevreden terug op de oproep van het consortium voor het introduceren van een leer-/overgangsjaar van een aantal van de voorgestelde maatregelen voor 2023.
- Succesvol gepleit om binnen de beleidsmemo 'Water en Bodem Sturend' zo veel mogelijk ruimte te bieden voor uitwerking in de diverse gebiedsprocessen.
- Voorkomen dat alle grondwateronttrekkingen vergunningsplichtig werden.
- In de beleidsmemo 'Water en Bodem Sturend' wordt meermaals aangegeven dat het Rijk ook voor de toekomst waardevolle landbouwgronden wil behouden. Dit wordt in het Nationaal Strategisch Plan verankerd.

Punten van zorg:

- De derogatiebeschikking heeft inperkingen voor de hele sector. Niet alleen kringlooplandbouw wordt een utopie, ook het verbeteren van de waterkwaliteit in de praktijk en het verdienvermogen van boeren en tuinders krijgen een grote klap.
- In de grondwaterbeschermingsgebieden worden percelen per 1 januari 2023 uitgesloten van derogatie en bedrijven worden geconfronteerd met extra generieke maatregelen per 1 januari 2024. Dit ondanks de lopende bestuursovereenkomst waarbij in sommige grondwater-beschermingsgebieden bovenwettelijke inspanningen zijn verricht en zicht is op doelbereik.

Joris Baecke, portefeuillehouder Bodem en water:
'De portefeuille Bodem en water omvat nagenoeg alle sectoren en regio's. Het afgelopen jaar kenmerkte zich door veel onverwachte extra verplichtingen vanuit het Rijk en Europa. Desondanks hebben wij vanuit LTO in samenwerking met andere partijen nog veel kunnen bijsturen, al hoopten we natuurlijk op meer.'

LTO Platteland en omgeving

Vanaf het begin zijn we kritisch op verschillende onderdelen van het stikstofbeleid. Ondanks tegenkrachten is het gelukt om een aantal thema's op de politieke agenda te krijgen. Zo is er meer aandacht voor het langjarig financieel en economisch perspectief van de agrarisch ondernemer en de samenhang binnen de Noordwest-Europese markt. Innovatie kreeg een plek, in vervolg op het akkoord Duurzaam Evenwicht. Er wordt gewerkt aan legalisering van de PAS-melders en een alternatief voor de Kritische Depositie Waarde (KDW) als maat voor instandhouding van de natuur. De systematiek voor meten en berekenen van stikstof is besproken en de integrale benadering voor aanpak van stikstof (stikstof, klimaat, bodem en water, natuur). En tenslotte de invulling van het Nationaal Programma Landelijk Gebied vanuit consensus binnen een gebiedsgerichte aanpak.

Na de enorme onrust deze zomer na de stikstof-brieven op 10 juni, keerde de rust in oktober enigszins terug met het advies van Johan Remkes. Toen werd er voor het eerst met empathie over de situatie van boeren gesproken. Maar na de stapel Kamerbrieven eind november werd opnieuw duidelijk dat er voor een wenkend perspectief voor de landbouw nog veel onzeker is.

Klik hier voor de speerpunten.

Hoogtepunten:

- Perspectief voor de landbouw en de integratie van de thema's natuur, stikstof, water en klimaat als randvoorwaardelijke criteria voor het NPLG op de landelijke agenda weten te krijgen.
- Gepleit om de rigide beoordeling van bedrijven op de depositie van stikstof in natuurgebieden los te laten.
- Innovatie staat weer op de agenda.
- Nieuwe stap in Kabel- en Leidingendossier door samenwerking met het platform Leg- en Ligrechten.

Punten van zorg:

- Het Rijk wil de opkoopregeling 'Lbv' in werking stellen met een extra bonus voor 'piekbelasters'. Maar de tijd om een serieuze afweging voor investeringen in innovatie of verplaatsen vergunning te onderzoeken is te kort.
- Ernstige knauw voor de Regeling ammoniak en veehouderij (RAV) omdat de onderbouwing voor de werking van twee typen emissiearme stalvloeren ondeugdelijk bleek.
- Systeem om werkende innovatie te erkennen is vastgelopen.
- Het Rijk wil intern en extern salderen vergunningsplichtig maken.
- Vergunningverlening ligt nagenoeg stil en bovendien vast binnen het systeem van KDW.

Trienke Elshof, portefeuillehouder Platteland & omgeving:
'In 2022 werden eindelijk stappen gezet in het stikstofdossier, nadat het kabinet flinke tikken op de vingers kreeg van Johan Remkes over de stikstofaanpak. Echter is er op veel vlakken nog weinig concreet, zeker voor de blijvende boer. Daar moet in 2023 nog flink aan getrokken worden!'

Eric Douma, portefeuillehouder Ondernemerschap & onderwijs: ‘Boeren en tuinders hebben het in 2022 stevig voor de kiezen gehad. Ondernemen in de land- en tuinbouw blijft van alle kanten uitdagend door de grote maatschappelijke en politieke druk. Natuurlijk moeten we de uitdagingen aanpakken, maar er zijn ook volop kansen. Dat vraagt veel van het ondernemerschap en dat betekent dat we in alle sectoren van de land- en tuinbouw samen moeten blijven optrekken!’

LTO Ondernemerschap en onderwijs

In 2022 werd een groot beroep gedaan op het ondernemerschap van boeren en tuinders. Het kabinet heeft, mede onder onze druk, een tegemoetkomingsregeling voor energie-intensieve sectoren uitgewerkt die ook door boeren en tuinders benut kan worden. De land- en tuinbouw droeg ook zijn steentje bij aan het opvangen en werk bieden aan vluchtelingen uit Oekraïne.

In het voorjaar zochten we de publiciteit om, op basis van verwachte personeelskrapte voor teelt en oogst, het belang van de instroom van werknemers van buiten de EU te benadrukken. En we zetten fors in op dialoog en communicatie rondom huisvesting van internationale werknemers. Dat resulteerde in een Week van de Huisvesting, een inspiratieboek en een online toolkit.

De werkkostenregeling en het lage inkomensvoordeel worden, mede met inbreng van ons, in 2023 tijdelijk verruimd. Onze inzet leidde in 2023 tot een kleine daling van een aantal werkgeverspremies.

We hebben geïnvesteerd in het verbeteren van de samenwerking met het onderwijsveld. Onder meer binnen Groenpact en vooral in de regio’s.

Voor agrarische werkgevers zetten we in op het ontzorgen in het werkgeverschap. Zo zijn onder meer de pensioenpremies, na lange onderhandelingen, niet verhoogd, presenteerde Stigas diverse tools voor gezond en veilig werken en was de Werkgeverslijn van LTO dagelijks bereikbaar voor vragen.

Klik hier voor de speerpunten.

Hoogtepunten:

- Ondersteuning en informatievoorziening werkgevers rond Richtlijn tijdelijke bescherming Oekraïners.
- Inspiratieboek huisvesting internationale werknemers.
- Blijven bestaan van de bedrijfsopvolgingsregeling (BOR).
- Pensioenpremie voor 2023 gelijk gebleven.

Punten van zorg:

- Stevige verhoging van het minimumloon met ruim 10% in één keer.
- Deur dicht voor werknemers van buiten de EU.

LTO Internationaal

In Brussel ligt er een grote nadruk op de Green Deal. De Europese Commissie heeft daarnaast grote ambities. We proberen, samen met de Europese collega's, de Europese Commissie, het Europees Parlement en de Nederlandse vertegenwoordiging in Brussel te overtuigen van het nut van praktisch haalbare doelen.

Het nieuwe GLB gaat op 1 januari 2023 van start. We hebben er, samen met onze Europese partners binnen Copa-Cogeca, voor gezorgd dat er minder bezuinigd is dan in eerste instantie voorgesteld. Bovendien zijn diverse Nederlandse derogaties afgedwongen.

Markten reageerden meteen op de inval van Rusland in Oekraïne. Er ontstond onder andere onrust over de aanvoer van veevoergrondstoffen. Zo kwam er voor de biologische veehouderij een tijdelijke derogatie. Daarnaast kwam grote spanning op de energie- en kunstmestmarkten. Druk van onze kant leidde ertoe dat de plafonds voor staatssteun aan bedrijven verhoogd is.

Ook in het Europees handelsbeleid gebeurde er veel. Wat ons betreft moeten handelsakkoorden een gelijk speelveld garanderen. Dit geldt vooral voor import van buiten de EU. Heffingen op deze import krijgen steeds meer steun binnen Europa.

De eisen voor financiering worden aangescherpt. Banken moeten meer kapitaal aanhouden als garantstelling. Dit is een vereiste vanuit de bankencrisis van 2008. Deze eis kan de kredietverlening aan boeren en tuinders moeilijker maken. Dit wordt, zo is afgesproken met de banken, in 2027 en 2030 geëvalueerd.

Hoogtepunten:

- Uitzonderingen op de instapeisen omtrent het nieuwe GLB; de basiseisen zijn afgezwakt en er zijn meer mogelijkheden in de eco-regeling gekomen.
- Door het vertrek van het Verenigd Koninkrijk uit de EU ontstonden nieuwe handelsbarrières. Met name groente-, fruit- en sierteelt hadden hier last van. Door onze inzet krijgt de land- en tuinbouw ook toegang tot het Brexit-fonds.
- EU-handelsakkoorden nemen nu de Green Deal-voorstellen op in de teksten, zodat import moet gaan voldoen aan de Europese productiestandaarden. Dit draagt bij aan een gelijk internationaal speelveld.
- Het Europees Parlement nam een resolutie aan over grote carnivoren, zoals de wolf. Dit vergroot de druk op de Europese Commissie om meer ruimte te scheppen voor het bejagen van de wolf.
- De toelating van glyfosaat is met een jaar verlengd, tot 15 december 2023. Dus meer tijd om te zoeken naar duurzame oplossingen.
- De Europese Commissie werkt momenteel aan een kunstmeststrategie die in 2023 wordt gepubliceerd. Voor Nederland is het belangrijk dat Renure (REcovered Nitrogen from manure) toegelaten wordt als meststof. Copa-Cogeca ondersteunt dit pleidooi. De Europese Commissie noemde het belang van circulaire landbouw tevens in een recente communicatie.

Punten van zorg:

- Nitraatderogatie: De Nederlandse nitraatderogatie wordt de komende jaren afgebouwd.

Sjaak van der Tak portefeuillehouder Internationaal:
'In koepelverband COPA-COGECA bespreken wij belangrijke voorstellen en onderwerpen die gevolgen hebben voor het boerenbedrijf: zoals derogatie, de Europese natuurherstelwet en gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Daarbij staat altijd de uitwerking op het boerenerf voorop. Wij blijven ons daarom ook komend jaar in Brussel hard inzetten, met onze Europese partnerorganisaties, voor de belangen van Nederlandse boeren en tuinders.'

LTO Akkerbouw en vollegrondsgroente

We zijn erin geslaagd om van 2023 een overgangsjaar te maken voor het 7e actieprogramma Nitraatrichtlijn (7e APN) en het nieuwe Gemeenschappelijke Landbouwbeleid (GLB). Met de lobby hiervoor startten we voor de zomer van 2022. Toen begonnen de voorbereidingen van onze leden voor het seizoen 2023 en het beleid was nog verre van duidelijk en werkbaar.

Daarnaast was er veel werk in gewasbescherming en arbeid. Al onze inzet is terug te leiden naar ons belangrijkste speerpunt; een goed verdienvermogen met ruimte voor sterk ondernemerschap.

We hebben in 2022 meerdere fytosanitaire lobbyresultaten bereikt. In de zomer publiceerde de EU nieuwe verordeningen voor aardappelmoeheid en bruinrot. Hier ging een consultatieprocedure aan vooraf waar we actief lobbyden met sectorpartijen. Het resultaat is dat vrijwillige AM-bemonstering behouden blijft en dat sancties bij vondsten van bruinrot zijn afgeschaald.

Wij vinden het belangrijk om zichtbaar te zijn richting achterban en maatschappij. Na twee jaar corona zijn we blij om weer veel leden te ontvangen tijdens de najaarsbijeenkomsten. We waren afgelopen jaar regelmatig in de media. Vakgroepleden gaven interviews aan regionale omroepen, landelijke kranten en televisie-uitzendingen zoals NOS Journaal, RTL-nieuws, EenVandaag en Editie NL.

Daarnaast zochten we uiteraard actief de politiek op. Door brieven, persberichten, moties en Kamervragen is onze boodschap overgekomen bij het ministerie van LNV. Het GLB en het 7e APN hebben grote impact op het verdienvermogen van onze leden. Helaas moeten we wel concluderen dat de overheid inzet op kalenderlandbouw en middelvoorschriften.

Klik hier voor de speerpunten.

Hoogtepunten:

- De invoering van bufferstroken en vanggewassen op zand en löss in het kader van het 7e APN is uitgesteld naar 2024. Voor het GLB is 2023 een leerjaar. Bepaalde voorwaarden zijn uitgesteld en er is sprake van coulance bij de uitvoering. Daarnaast is de instapeis voor de eco-regeling verlaagd en de aanmeldperiode opgeschoven.
- We werkten afgelopen jaar nauw samen met verschillende (keten)partijen. Er is volop ingezet op de gewaslijsten van het 7e APN.
- Op fytosanitair terrein werkten we nauw samen met de NAK en NVWA. Met als resultaat o.a. het behoud van vrijwillige AM-bemonstering, versoepeling van bruinrotmaatregelen bij een vondst en verkleining van de beregeningsverbodgebieden bij bruinrot.

Punten van zorg:

- Ondanks onze inzet voor meer activiteiten in de eco-regeling is alleen Biologische Bestrijding op ons verzoek toegevoegd. We blijven ons in 2023 hard maken voor een werkbare en toegankelijke eco-regeling.
- Het middelenpakket blijft onder druk staan, ondanks alle inzet van de ondernemers om de emissie van gewasbeschermingsmiddelen te beperken.

Tineke de Vries, vakgroepvoorzitter:
'Het afgelopen jaar was een onzeker jaar. Door de onduidelijkheid rondom het nieuwe beleid leefden er veel zorgen en vragen. Als vakgroep hebben we volop ingezet op een overgangsjaar voor 2023. Komende jaar blijven we ons inzetten voor een werkbare situatie voor u als lid!'

LTO Bomen, vaste planten en zomerbloemen

Met onze producten dragen we bij aan de vergroening van de stad, de Nationale Bossenstrategie, het vergroten van de biodiversiteit en het omgaan met klimaatverandering. Dit konden we tijdens de Floriade laten zien aan het publiek. De cultuurgroepen verzorgden de inzendingen voor het arboretum en afzonderlijke inzendingen.

Ter inspiratie voor de toepassingen van hagen bracht de cultuurgroep Bos- en haagplantsoen de digitale brochure ‘Haagplanten voor stad, dorp en landschap’ uit.

Er startten 4 innovatiekringen, met ondersteuning vanuit de LTO-cultuurgroepen, de regionale vakorganisaties en LNV. In iedere kring werken bedrijven aan oplossingen om nagenoeg zonder emissie en zonder residu van gewasbeschermingsmiddelen te telen. De kringen dragen zo bij aan een teelt gericht op de doelstellingen in 2030.

Op 26 augustus 2022 organiseerden we, samen met Treeport Zundert en met ondersteuning van Colland, de tweede Landelijke Jongerendag Boomkwekerij. Ruim 160 jongeren, zowel medewerkers als (toekomstige) bedrijfseigenaren, kwamen hier bijeen.

In het kader van verduurzaming werkten we aan een convenant met de overheid en potgrondleveranciers om de milieu-impact van potgrond en substraat te verlagen.

Klik hier voor de speerpunten.

Hoogtepunten:

- Floriade.
- Webinars voor leden over promotie Buxus (circa 40 deelnemers), kwekersrecht (30 deelnemers) en potgrond: minder veen, meer alternatieven (80 deelnemers).
- Relatiedag op 23 juni op de Floriade: circa 80 deelnemers.
- Jongerendag op 26 augustus in Zundert: ruim 160 deelnemers.

Punten van zorg:

- De bedreiging van het beschikbare teeltareaal als gevolg van het 7e actieprogramma Nitraatrichtlijn en de derogatiebeschikking, waaronder het voornemen voor bufferstroken bij beekdalen. De vakgroep zoekt naar oplossingen.
- Verlaging gebruiksnormen (in bepaalde gebieden).

Aad Vollebregt, vakgroepvoorzitter:
‘Het is aan ons als kwekers de uitdaging om de emissie van mineralen en gewasbeschermingsmiddelen tot een uiterst minimum te beperken. Zo kunnen we niet alleen schoon telen, maar ook producten voortbrengen die bijdragen aan CO_2-vastlegging, de biodiversiteit vergroten en stad en platteland vergroenen. Dit kunnen we. En dit moeten we.’

LTO Kalverhouderij

We werkten in het afgelopen jaar aan de speerpunten emissiereductie, gezondheid en transport van kalveren. Daarnaast ontwikkelden we, samen met de melkveehouderij en veehandel, een routeplan om de zorg voor het jonge kalf in de keten te verbeteren. Dit is het startpunt voor een dialoog met achterban, overheid en maatschappij om te werken aan een toekomstbestendige en dierwaardige veehouderij.

Vanwege de voortdurende stikstofdiscussies zijn er zorgen over de toekomst. Met name in concentratiegebieden met veel kalverbedrijven dichtbij natuur. De sector zet op veel fronten in om via innovaties tot emissiereductie te komen. Diverse onderzoeken worden (mede) gefinancierd en er worden emissiemetingen gedaan. Maar er is tijd nodig om tot resultaten te komen, ook voor de opzet van demostallen. Daar komt bij dat reductie van emissie niet het enige is wat op de bedrijven afkomt. Zo gaat de EU de dierenwelzijnswetgeving herzien, met mogelijk meer eisen voor het houden van kalveren. Een integrale benadering is noodzakelijk voor een duurzame, toekomstbestendige kalverhouderij.

Voor de reductie van het antibioticagebruik heeft de sector aanvullende stappen gezet en zijn voor kalverhouders informatiebijeenkomsten georganiseerd.

Klik hier voor de speerpunten.

Wim Thus, vakgroepvoorzitter:
'Bij de inzet van de vakgroep is steeds bepalend of kalverhouders blijvend een boterham kunnen verdienen. Er wordt veel gedaan om emissies te reduceren, maar er moet meer en het moet sneller. Helaas zien we te vaak dat de overheid bij innovaties eerder drempels opwerpt dan oplossingsgericht en stimulerend meedenkt. Dat zou sneller voortgang geven.'

Hoogtepunten:

- Samen met de melkveehouderij en veehandel ontwikkelden we een Routeplan "Goede zorg voor het kalf".
- Diverse activiteiten van de vakgroep voor versnelling van innovaties en een betere kennisuitwisseling. Markeerpunten zijn de oprichting van het Calf Expertise Centre (CEC), de realisatie van een innovatiegezant en de introductie van een kennismakelaar voor de kalverhouderij.
- Door het verkrijgen van een plaats aan de hoofdtafel van het Convenant Dierwaardige Veehouderij zorgen we dat de stem van de kalverhouderij wordt gehoord.

Punten van zorg:

- Het is niet gelukt om met het ministerie van LNV te komen tot reële nieuwe excretienormen voor de rosé kalverhouderij.
- De traagheid in het proces om tot ammoniakemissie-reducerende systemen te komen. Stroperigheid bij afwikkeling van subsidiebeschikkingen, onderzoek en toekenning RAV-codes.
- Grote kostenstijgingen door de hoge energieprijzen vanwege de oorlog in Oekraïne.

LTO Konijnenhouderij

De Nederlandse konijnenhouderij is een kleine, dynamische sector. Op het gebied van dierenwelzijn behoren we tot de koplopers binnen de EU. In het afgelopen jaar zijn met de minister harde afspraken gemaakt over de huisvesting van voedsters en vleeskonijnen tot 2030. In de komende jaren wordt volgens een puntensysteem gefaseerd geïnvesteerd in nieuwe huisvestingssystemen zoals parkhuisvesting. Mede hierdoor wordt ook onze marktpositie versterkt voor de Benelux-markt.

In het afgelopen jaar zijn weer stappen gezet in de verbetering van de gezondheid en het welzijn van konijnen. Dit zorgt voor een verdere vermindering van het gebruik van antibiotica.

Verder maakten we met de overheid afspraken over het meten van de zorg voor (jonge) dieren. Komend jaar wordt dat verder inhoudelijk uitgewerkt en geborgd.

De konijnenhouderij behoort al tot een van de meest duurzame veehouderijsectoren. Het voer bestaat hoofdzakelijk uit restproducten uit de levensmiddelenindustrie. Per saldo levert de sector elektriciteit en de mest wordt vrijwel volledig verwerkt in biogasinstallaties.

Klik hier voor de speerpunten.

Hoogtepunten:

- Weer ontmoetingen met leden mogelijk via studieclubs en ledenvergaderingen.
- Met onze steun werd European Rabbit Association opgericht voor vakinhoudelijke inbreng richting Copa-Cogeca.
- Het gebruik van antibiotica is met 17,2% gedaald.
- Met één ster Beter Leven, parkhuisvesting en andere concepten kon nog beter worden ingespeeld op de vraag vanuit de markt.
- Jonge konijnenhouders hebben concrete belangstelling om met bedrijf te starten.

Punten van zorg:

- Stijgende voerprijzen en stijgende energiekosten zetten, ondanks overheidssteun, de rendementen onder druk.
- De dreiging van dieractivisten bleef actueel.

Robbert Bekkers, vakgroepvoorzitter:
'Wij zijn als LTO-vakgroep Konijnenhouderij volwaardig onderdeel van LTO. Juist nu, met de vele discussies en crisissen, zorgt dat ervoor dat we ook als kleine sector maximaal de belangen van onze leden kunnen blijven behartigen.'

LTO Melkgeitenhouderij

Afgelopen jaar namen we zelf de verantwoordelijkheid in het omgaan met maatschappelijke issues. De zorg voor jonge dieren is een belangrijk maatschappelijk item. Hierover was in het verleden veel negatieve framing richting de sector. Inmiddels hebben we goede cijfers die we hier tegenover kunnen zetten. We hebben in 2022 weinig last gehad van lastercampagnes en gaan dan ook door om de transparantie verder te verbeteren. We werken aan het oplossen van knelpunten om in 2025 alle bokken aan te houden totdat ze geschikt zijn voor humane consumptie. En er lopen diverse onderzoeken naar handelingsperspectief om gezondheid en welzijn te verbeteren.

Een belangrijk thema is ook Duurzaam Perspectief voor de geitensector. Dat is momenteel ver uit beeld. Enerzijds door de moratoria voor geitenbedrijven in de meeste provincies, maar ook door de onduidelijkheid die het volksgezondheidsonderzoek nog altijd schept. Een eerste rapport over dit onderwerp is in 2022 opgeleverd.

Klik hier voor de speerpunten.

Hoogtepunten:

- Er ligt een nieuw sectorplan voor de omgang met geitenbokjes.
- In thematische werkgroepen denken 20 leden mee met het beleid van de vakgroep.

Punten van zorg:

- Het toekomstperspectief voor de Nederlandse geitenhouders is onduidelijk. Mede doordat het verloop van VGO-III onduidelijk is en scenario's niet helder zijn.

Jos Tolboom, vakgroepvoorzitter:
'De melkgeitensector is gebaat bij rust en stabiliteit. We blijven in de luwte en lossen onze uitdagingen op voordat de politiek zich ermee bemoeit.'

LTO Melkveehouderij

De melkveehouderij hoort bij Nederland. Dit statement is het afgelopen jaar volop onder de aandacht gebracht. Met de actie #30MeiKoeUitDeWei brachten we de gevolgen van het stikstofbeleid onder de aandacht. Daarnaast brachten we de economische impact van de stapeling van beleid in kaart en bespraken dit met diverse partijen en overheden.

Het overheidsbeleid zou juist uit moeten gaan van kansen. Dit was de boodschap aan de minister met het plan van LTO om innovaties te versnellen. Om de zorg voor het kalf door de keten heen nog verder te verbeteren, stelden we, samen met andere partijen in de keten, een routeplan op. Dit is aan de minister overhandigd. Door de campagne 1001ha.nl hebben melkveehouders voor ruim 3.100 hectare zaad voor kruidenrijk grasland met korting kunnen aanschaffen. Met de komst van het nieuwe GLB pleitten we herhaaldelijk voor brede toegankelijkheid en waardering voor blijvend grasland. Daardoor geldt een terugvaloptie bij bufferstroken en is deelname aan de eco-regeling voor meer boeren bereikbaar.

Klik hier voor de speerpunten.

Hoogtepunten:

- Geen extra vergunning nodig voor koe in de wei.
- Erkenning (financiële) impact gestapeld beleid (Rapport Remkes).
- Voorzichtig hervatten van gestaakt overleg.

Punten van zorg:

- Het verlies van derogatie.
- Juridische borging voor innovatie nog steeds niet op orde.
- PAS-melders nog niet gelegaliseerd.

Erwin Wunnekink, vakgroepvoorzitter:
'Met de blik vooruit écht werken aan nieuwe bouwstenen voor een robuuste en gewaardeerde melkveehouderij. Als vakgroep blijven we werken aan inzet waarmee we verschil maken voor onze leden. Komend jaar is een kantelpunt, van reageren naar agenderen!'

LTO Multifunctionele landbouw

Onder Multifunctionele Landbouw (MFL) vallen de ondernemingen die een agrarische tak combineren met boerderijverkoop, kinderopvang, educatie, natuurbeheer, toerisme of zorg. Het biedt een serieus verdienmodel voor boeren en tuinders; 30% van hen is MFL-ondernemer. Ook de vraag naar producten en diensten neemt toe. De omzet van de MFL-sector bedraagt inmiddels ruim € 1 miljard. De totale omzetpotentie van MFL wordt geschat op € 2 miljard.

Begin 2022 bleven de coronamaatregelen parten spelen om consumenten en bezoekers te ontvangen. Dat had gevolgen voor de MFL-bedrijven die vaak tussen wal en schip raken als het gaat om tegemoetkomingen in de schade. De vakgroep bleef hier continu aandacht voor vragen. Gelukkig werden de maatregelen afgeschaald en konden MFL-activiteiten weer succesvol opgestart worden.

Door het position paper, opgesteld in samenspraak met de brancheorganisaties, is er ook meer politieke aandacht voor MFL. Er werden Kamervragen gesteld en werkbezoeken gepland. Dit heeft ook geleid tot het starten van de update van de Handleiding Ruimtelijke Ordening (RO). RO is de grootste belemmering voor MFL-ondernemers. Ook de media besteedden afgelopen jaar veel aandacht aan MFL, zowel in kranten, vakbladen als op tv.

Klik hier voor de speerpunten.

Hoogtepunten:

- Aandacht in politiek en media voor de toegevoegde waarde van MFL en haar uitdagingen. Dit leidde tot de update van de Handleiding RO, geplande werkbezoeken met ministeries, Kamervragen en gesprekken met ambtenaren van het ministerie van LNV om het position paper verder vorm te geven.
- Workshops voor leden op diverse MFL-bedrijven met thema's als 'Interactie met de samenleving' en 'Samenwerking en organisatievormen'.
- Presentaties op agrarische MBO- en HBO-scholen & workshops voor agrarisch accountants.
- Samenwerking met banken en accountantskantoren. Dit leidde tot een project over kengetallen in de zorglandbouw.
- Ledenonderzoek om beter inzicht te verkrijgen wat er onder de leden speelt.
- Publicatie van de WUR-monitoring 'Kijk op multifunctionele landbouw' waar we bijdroegen aan de verzameling en interpretatie van gegevens.

Punten van zorg:

- Omgevingsplannen die geen ruimte bieden aan een goede bedrijfseconomische en duurzame ontwikkeling van MFL.
- Beperkende wet- en regelgeving en stapeling van regels.

Arjan Monteny, vakgroepvoorzitter:
'Het afgelopen jaar hebben we gezien dat steeds meer boeren en tuinders MFL-activiteiten ontwikkelen naast hun agrarische activiteiten. Hier is ook vraag naar: de markt voor onze producten en diensten blijft groeien. Deze marktkansen, gecombineerd met de transitie van het landelijk gebied, maakt dat wij vol energie blijven aanpakken het komende jaar.'

LTO Paardenhouderij

Het jaar 2022 is een jaar waarin veel is gebeurd en waar na corona andere uitdagingen op het pad van de paardensector kwamen. Als vakgroep zijn wij ons blijven inzetten om ruimte voor ondernemerschap te houden in de paardenhouderij en uitwerkingen van wet- en regelgeving beter toepasbaar te laten zijn voor de dagelijkse praktijk in onze mooie sector.

Concrete voorbeelden daarvan zijn onze lobby voor het behoud van een garantietermijn van 6 maanden bij de verkoop van paarden. De minister heeft hiervoor, mede dankzij onze inzet, nu een aanpassingswet liggen in de Tweede Kamer. Europa heeft een nieuwe belastingrichtlijn opgesteld.

Als vakgroep maken we ons hard dat de Nederlandse lidstaat met de richtlijn het belastingstelsel voor de paardensector vereenvoudigt. Tot slot werd in 2022 pijnlijk duidelijk hoe het stikstofbeleid ook zijn weerslag heeft op onze sector. De vakgroep deelt actief kennis over dit onderwerp. Zowel richting beleidsmakers als richting leden en andere paardenhouders. Zo organiseerden wij een groot webinar over stikstof en paardenhouderij.

Klik hier voor de speerpunten.

Hoogtepunten:

- Duidelijkheid geboden over wat de stikstofdiscussie betekent voor de paardenhouderij.
- Kennisdeling over goed paardenwelzijn. De vakgroep zet zich in voor de uitrol van het Keurmerk Paard en Welzijn in de gehele sector.
- Verkiezing van ons bestuurslid Matthijs Maat tot Hippische Ondernemer van het Jaar.
- Lobby rondom de consumentenwetgeving en de bewijslasttermijn terugbrengen naar 6 maanden.
- Sectorspecialist paardenhouderij Mieke Theunissen is vanuit LTO twee dagen in de week gedetacheerd naar de Sectorraad Paarden.

Punten van zorg:

- Spijtig genoeg heeft de vakgroep afscheid moeten nemen van bestuurslid Margaret Schep. Vanwege het krijgen van een vaste aanstelling bij het KWPN. De vakgroep hoopt begin 2023 een nieuw bestuurslid te mogen verwelkomen.
- Eerste pony overleden door aanval van een wolf. Na jarenlang gehoord te hebben dat een wolf niet zo snel een paard of een pony zou grijpen, moet de sector nu een inhaalslag maken om paarden en pony's zo goed mogelijk te beschermen tegen de wolf.

Marieke Toonders, vakgroepvoorzitter:
'Als vakgroep kijken we terug op een roerig jaar waarin veel beleidskeuzes de paardensector raken. Wij blijven voor onze leden aan de slag om beleidsmakers duidelijk te maken welke impact beleid heeft, of kan gaan hebben, op onze prachtige paardensector.'

LTO Paddenstoelenteelt

Afgelopen jaar werden afspraken over de arbeidsbelasting tijdens de handmatige pluk van champignons ingevoerd. De Inspectie SZW controleert momenteel de eerste bedrijven. We gaven, na uitvoerig overleg met onze leden, aan de vakbonden aan dat een CAO voor onze sector er niet in zit.

Eind dit jaar werd een motie aangenomen waarmee fosfaat in champost maar voor 50% meetelt bij aanwending op het land. Hierdoor mag in Nederland bijna dubbel zoveel champost op de akkers afgezet worden. We maakten ons hier al jaren hard voor.

Tijdens de Floriade zetten wij in op promotie van de paddenstoel. In de 'Week van de Paddenstoel' konden de bezoekers kennis maken met onze prachtige producten.

De Europese Commissie kende een subsidie toe voor de Europese paddenstoelen-producerende landen. We kunnen nu een Europese campagne opzetten ter promotie van de champignon. De sector draagt 1 miljoen euro bij en de Europese Commissie 4 miljoen.

We voerden overleg met diverse ketenpartijen. Zowel voor als na de primaire producent. Wij zetten ons in op het behoud van een sterke sector en een goede kostendekkende prijs. Doorlopend overleg met de retail leidde in de laatste maanden van 2022 tot een significant hogere prijs.

Op het gebied van energie zetten wij in op het verlengen van het convenant 'Schoon en Zuinig'. Overleg hierover met RVO loopt.

Klik hier voor de speerpunten.

Hoogtepunten:

- Uitwerkingen afspraken met Inspectie SZW over aanpak piekbelasting in de versteelt. Positieve controles aan het einde van het jaar.
- Goed overleg met alle ketenpartijen.
- Via WaardeCreatie In Ketens (WIK) veelbelovende overleggen met verschillende retailpartners.
- Invoer van de regeling dat voor organische stof-rijke meststoffen (waaronder champost) de fosfaattoediening maar voor 50% hoeft te worden meegeteld.

Punten van zorg:

- Sterk stijgende prijzen voor grondstoffen en andere input op onze bedrijven.
- In verband met corona dit jaar geen kantinegesprekken.

Tom van Wijk, vakgroepvoorzitter:
'De paddenstoelensector heeft dit jaar flinke klappen gehad maar de laatste maanden zijn de prijzen bij de retail flink gestegen. Het is nu onze grootste uitdaging om deze marge grotendeels bij de primaire producent te laten landen. Op de valreep hebben we een geweldig resultaat behaald met het meer mogen plaatsen van onze champost in de grondgebonden sectoren.'

LTO Pluimveehouderij

Centraal in onze belangenbehartiging staat het verdienmodel van de pluimveehouders. Via Waardecreatie in Ketens spraken we daarover met supermarktketens. In een sessie met pluimveehouders spraken we over de gemeenschappelijke belangen om de toekomst van de pluimveeketen te borgen en hoe we de positie van de pluimveehouder in de keten winstgevender en toekomstbestendiger kunnen maken. De vervolgstappen hieruit pakken we komend jaar op.

Afgelopen jaar was het eerste jaar dat vogelgriep jaarrond in Nederland aanwezig was. Er was een grote virusdruk vanuit de natuur. Dit leidde tot uitbraken op pluimveebedrijven. Die hadden vanzelfsprekend een grote impact op de getroffen bedrijven maar ook op de sector als geheel. Met de landelijke en Europese overheid richten we ons op vaccinatie. Onderzoek en proeven met vaccins vorderen, maar er is tijd nodig voordat er daadwerkelijk gevaccineerd kan worden. Handelsbelemmeringen moeten worden voorkomen. Het belang van hygiënemaatregelen is op verschillende manieren benadrukt.

Klik hier voor de speerpunten.

Hoogtepunten:

- Er wordt gewerkt aan een sectorplan voor de reductie van ammoniakemissies via (versnelling van) innovaties in de pluimveehouderij.
- De vermeerderingssector heeft tot 1 juli 2025 uitstel gekregen voor het verbod op het behandelen van de achterste teen bij hanen.
- De minister nam ons advies over het verminderen van het doden van eendagshaantjes over en besloot nog geen verbod in te stellen. Komend jaar wordt dit in een plan van aanpak verder uitgewerkt.

Punten van zorg:

- De NVWA is door een rechterlijke uitspraak gedwongen om te handhaven op het aan de poten vangen van pluimvee. Dat is wereldwijd dé methode waarop pluimvee gevangen wordt. EU-wetgeving wordt hier naar onze mening verkeerd uitgelegd.
- Er is nog steeds geen Europees besluit over behoud van de status van ‘vrije uitloop eieren’ na 16 weken ophokplicht vanwege vogelgriep.

Kees de Jong, vakgroepvoorzitter:
“Telkens weer blijkt dat we naar integrale oplossingen moeten zoeken en vraagstukken niet eenzijdig moeten benaderen. Of dat nu stikstof, dierenwelzijn of diergezondheid is: oplossingsrichtingen mogen geen negatieve bijeffecten hebben, anders schieten we onszelf vroeg of laat in de voet. Een duurzaam verdienmodel is vertrek- en eindpunt, want zonder dat is er geen toekomst voor het houden van pluimvee in Nederland.”

LTO Schapenhouderij

Afgelopen jaar werkten we intensief samen met VGSN en NSFO. We startten een project om de verkoop van Nederlands lamsvlees via directe verkoop en korte ketens te versterken. Een werkgroep inventariseert momenteel mogelijkheden en doet voorstellen om schapenhouders hierbij te ondersteunen.

Afgelopen jaar was een overgangsjaar na het wegvallen van de graasdierpremie. Wij blijven inzetten op het belonen van weidegang via GLB en het belonen van natuurbegrazing. Schapenhouders kunnen niet uitgesloten worden van het GLB.

De communicatie met leden en de informatievoorziening zijn versterkt met vier nieuwe regionale WhatsApp-groepen voor LTO-leden schapenhouders en leden VGSN.

Via de Keten Organisatie Schapenhouderij (KOS) is zwaar ingezet op de realisatie van een I&R-Portaal voor de Schapenhouderij en Melkgeitenhouderij. Eind dit jaar wordt een definitief besluit hierover verwacht. Verder wordt via KOS ingezet op verwaarding van lamsvlees en metingen footprint.

We blijven erop inzetten dat het Nederlandse buitengebied, met zijn vele graasdieren, ongeschikt is voor de aanwezigheid van wolven.

Klik hier voor de speerpunten.

Hoogtepunten:

- De vele reacties op de wekelijkse column in de regionale nieuwsbrieven.
- Door vanuit LTO breed te waarschuwen voor warme periodes zijn er geen ernstige incidenten geweest met hittestress bij schapen.
- Er komt geleidelijk aan meer belangstelling voor gebruik van wol als duurzaam materiaal voor isolatie, mulchen (het bedekken van de bodem rond planten en struiken) en mode.
- Erkenning voor de belangrijke rol van schapen bij dijkbegrazing en onderhoud kruidenrijk grasland en natuur.

Punten van zorg:

- Nog steeds geen opvolgende regeling voor graasdierpremie binnen het GLB.
- Iedere aanval van wolven waarbij onze dieren worden gedood, verwond en getraumatiseerd.
- Wegvallen van de derogatie heeft ook negatieve gevolgen voor schapenhouderij.

Saskia Duives-Cahuzak, vakgroepvoorzitter:
‘Vanuit onze visie ‘Schaap met de 6 poten’ zetten we in op welvarende schapenhouders, gezonde schapen, waardevolle producten, zorg voor omgeving en klimaat, maatschappelijk draagvlak en korte ketens. De versterkte samenwerking binnen de schapenhouderij geeft hoop voor de toekomst.’

LTO Vleesveehouderij

In het afgelopen jaar gaven we verder invulling aan de hoge eisen die de Nederlandse consument stelt aan de houderij van de dieren en de kwaliteit en smaak van rundvlees van regionale herkomst. We startten projecten om boerderijverkoop te ondersteunen, om vleesveehouders kennis te laten maken met ketens en om inzicht te geven in kosten. Dit deden we o.a. vanuit VleesveeNL waarin we samenwerken met ketenpartners om de afzet van Nederlands rundvlees te versterken.

Ook op het gebied van het verwaarden van maatschappelijke diensten zoals natuurbegrazing, het bevorderen van biodiversiteit en natuurinclusieve landbouw worden stappen gezet o.a. via concepten. Voor de toekomst liggen er zeker kansen voor verdere invulling van duurzaam en verantwoord rundvlees.

John van Can, waarnemend vakgroepvoorzitter:
'Ik ben trots op onze Nederlandse vleesveehouderij, onze vleesveehouders en vleesveehoudsters. Zij geven, met veel passie en doorzettingsvermogen, al volop invulling aan de toekomst. Aan ons als vakgroep de opdracht om daar een toekomst van te maken met blijvend economisch perspectief.'

Er liggen bij LNV voorstellen voor vijf nieuwe diercategorieën vleesvee met bijbehorende praktijkcijfers. Om procedurele redenen kunnen pas in 2024 de hieruit volgende excretieciijfers van kracht worden.

Door de aandacht op bodemkwaliteit zien we dat stromest uit de vleesveehouderij een waardevolle bijdrage levert aan betere bodems en vastleggen koolstof.

Klik hier voor de speerpunten.

Hoogtepunten:

- Nieuwe WhatsApp-groep gelanceerd waar al door steeds meer vleesveehouders aan wordt deelgenomen.
- Groeiende belangstelling voor activiteiten op het gebied van regionale afzet.
- Jonge vleesveehouders en vleesveehoudsters zetten stappen richting professionalisering van hun bedrijven en sector.

Punten van zorg:

- Stijgende voerprijzen en hogere energiekosten bij slagers zetten, ondanks overheidssteun, de rendementen onder druk.
- Nog geen resultaat van inzet om in 2023 vanuit GLB vergoeding te krijgen voor weidegang en kalf bij de koe.
- Wegvallen van o.a. derogatie heeft negatieve gevolgen voor vleesveehouderij.

LTO Vrouw & Bedrijf

We hebben ons als zakelijk netwerk het afgelopen jaar verder geprofessionaliseerd. Het speerpunt voor ons blijft bewustwording en versterking van de sociale en economische positie van de vrouw in de agrarische sector. Belangenbehartiging is onze kerntaak en daarom maakten we ons het afgelopen jaar ook weer hard om fiscale beperkingen voor vrouwen op de agenda te krijgen bij de ministeries en financiële adviseurs.

In 2022 zijn we een ontwikkeltraject voor 'Ondernemende vrouwen' gestart. Het doel is dat deelnemers hun persoonlijke visie en ambities leren kennen en dat kunnen vertalen naar versterking van hun eigen positie in en/of buiten het bedrijf.

We hebben inzet gepleegd op de voorbereidingen van een Europees onderzoek: 'Innovatiekracht van vrouwen op het platteland'. In dit driejarig onderzoek zijn wij partner van de WUR die het onderzoek leidt.

Samen met Vrouwen van Nu voerden we het project Voedselplatform uit. Het doel is het dichten van de kloof tussen boeren en burgers door goede voorlichting op basis van feiten, praktijk en onderzoek. Voedsel blijkt hierbij een verbindende factor.

Daarnaast loopt er een samenwerking met o.a. LNV en de Rabobank voor de organisatie van de jaarlijks terugkerende internationale vrouwendag met in 2022 het thema "Kracht voor verandering".

Hoogtepunten:

- Meer aandacht bij de periferie als het gaat om advisering rondom de positie van de vrouw.
- Ruim 100 dames getraind in storytelling (Voedselplatform).
- Vergroten van onze zichtbaarheid door input voor het landbouwakkoord.
- Gedeelde ambitie met EU als het gaat om positieverbetering van vrouwen en gendergelijkheid in de agrarische sector.

Punten van zorg:

- Onze input op het onderdeel gendergelijkheid in het Nationaal Strategisch Plan is niet/te weinig meegenomen door LNV.

Helma Vermuë, voorzitter LTO Vrouw & Bedrijf':
'Ik sluit mijn eerste jaar als voorzitter positief af. Ik ben ervan overtuigd dat meer diversiteit in de sector en ook in onze organisatie leidt tot betere resultaten. Laten we elkaar versterken, verbinden en stimuleren.'

LTO Verschillende sectoren

LTO Nederland heeft met verschillende sectorale organisaties een samenwerkingsovereenkomst.

Voor meer informatie over deze organisaties en bijbehorende resultaten verwijzen wij u graag door naar de websites van de organisaties.

- Koninklijke Algemeene VereeniginG voor Bloembollencultuur (KAVB)
- Glastuinbouw Nederland
- Nederlandse Fruittelers Organisatie (NFO)
- Producenten Organisatie Varkenshouderij (POV)
- Biohuis

JAARVERSLAG 2022

LTO

Kantoor Den Haag
Bezuidenhoutseweg 105-113
2594 AC Den Haag
+31 (0)70 338 2700

Kantoor Brussel
59-61, Rue de Trèves
B-1040 Brussel – België

Coördinatie:
Josephine Stellingwerf | LTO Nederland

Productie:
Kristel van Veen | Buro Mooor

Eindredactie:
Titia Tilma | AgriPers

Vormgeving:
Janita van Dijk | AgriPers

Foto's:
Nieuwe Oogst | AgriPers

Volg ons: